

SOLUN

Lola.

Iz življenja vaškega norca. — Spisal Štefan Levkos.

Čuden fant je Frénce Ilhov, čuden, da malo takih. Spominjam se, da je nosil nekoč, ko sem bil jaz še majhen, živordeč telovnik in na palcu namesto prstana steklen obroč razbite steklenice. — Nekoč je imel v praznik vojaško bluzo in temne hlače s širokim, rdečim robom ob strani; po maši se je postavil pred cerkvijo, da so ga vsi občudovali in se mu smejali, on pa se jim je milostno režal.

Domačini so ga imenovali Lola, če so govorili o njem; v obraz pa nikoli.

Velik in grozan človek je bil, da mu v vsej fari ni bilo para, razen njegovega brata.

Frénce je bil vedno zanemarjeno oblečen, njegova črna brada vsa razkuštrana in zanemarjena, njegovi lasje kakor strnišče, le bolj dolgi; poleti se hodil bos, pozimi je nosil lesene coklje.

Nekoč je dobil nekje kratke hlače do kolen; oblekel jih je čez dolge, raztrgane in zamazane nogavice; na glavo si je nataknil majhen klobuček s peresom; jopič mu je bil do pasu, ozek in tesno zapet, rokavi do laktov.

Srečal ga je takega star stotnik, ki je bil na vajah, in se začel smejati, da so mu tekle solze:

„Das ist ein Giger!“

Frénce je po vojaško salutiral, se divje zarežal in odkorakal po vasi.

Svoje dni je bil pri vojaki, a le malo časa. Ko je bilo pri raportu klicano njegovo ime, se ni ganil;

tovariši so mu prigovarjali, naj stopi naprej in se oglasi.

„Kaj jaz — tistemu tam!“

Poklicali so ga vdrugo. — Planil je pokoncu, bluzo odpeto, medvedje prsi razgaljene, obraz divji; udaril je s pestjo po mizi, da se je vse preobrnilo. Častniki in vsi drugi okoli so prebledeli in se tresli od strahu. Ko je še nekega predstojnika dodobra pretepel, so ga odpustili domov. Sicer pravijo, da si je kar sam vzel dovoljenje; izdrl je v zaporu omrežje iz okna in odšel po najkrajši poti.

Frénce navadno ni bil hud človek, a gorje, če ga je kdo razjezil; divjal je in besnel, da se je vse treslo pred njim; kamor je zadela njegova pest, tam ni bilo več milosti. — Kdor pa je znal lepo in prijazno ravnati z njim, je bil njegov največji prijatelj.

Zdi se berač, a prosi ne rad. Le ob Vseh Svetih hodi v mesto na pokopališče redno leto za letom; ob drugih velikih in farnih praznikih obiskuje bolj premožne in radodarne hiše, zato pa ga morajo bolje postreči nego vse berače. — On namreč ni berač. — Velik kozarec vina, kos hleba, ostanke od kosila, še najbolje če je meso, in še za tobak povrhu. Gorje mu, ki bi ga kratkoinmalo odpravil; za večno bi bil ob milost pri njem, četudi bi odšel mirno in ne zinil besede.

Če ga poprosi človek ob takih praznikih, naj kaj zapoje, rad uboga in začne peti z divjim, raz-

trganim in globokim glasom zategnjeno, žalostno pesem; tudi plesati zna, a ljudje tega preveč ne marajo, ker razbija tako, da poškoduje tla.

Dobro čuti, kdaj je treba oditi. Siten in nadležen ni nikoli; četudi nerad, vzame vsako malenkost, včasih pa kar pusti in gre in potem pripoveduje po vasi, kako je ta in oni skup.

Ob praznikih obišče tudi vse radodarne duhovnike v okolici; če se včasih kateri preseli, roma o Veliki noči dan hodá daleč za njim; take poti pa ne naredi rad za malenkost.

Vino rad pije, ne da bi se kdaj opil; sam pa ga ni še nikoli kupil. Najrajši dela, kjer dobi piti, dobro in mnogo jesti in kjer ga ne dražijo in ne jezijo.

Dasi zelo varčen, dela povsod pod ceno. Ljudje mu zato ne plačujejo, ker ni stanovitven v delu; včasih dela, da je strah in groza, včasih pa stoji pri delu kakor lesen štor.

Po vasi je pobiral večkrat kosti, jih spravljal v krčmi v slepo okno in jih potem prodajal.

Nekoč so bili v vasi vojaki; ko je Frénce videl, koliko mesa so deli v kotel, je sedel na nizek zid in čakal. Kuharju se je smilil, ker ga je videl tako dolgo čakati, odrezal je kos mesa in mu ga vrgel; Frénce je použil pilsirovo meso in čakal še na kosti.

K trem bogatim družinam je najrajši hodil v dnino; delal je in jedel, le da so lepo ravnali z njim; drugje bi ga bili lahko na kolenih prosili — ni prišel; ni mu ugajala hrana, niso prav ravnali z njim; bil je zelo občutljiv, malenkost ga je lahko razvnela do besnosti.

V boljše hiše je donašal žaganje. Včasih ga je bilo treba prositi trikrat, štirikrat, preden je prinesel, včasih pa se je sam spomnil in prinesel; nič ni pomagalo reči: „Ne rabimo.“ — Odložil je in čakal. Če je dobil več kakor za tobak, ali pa kozarec vina in kos kruha k tobaku, se je zarežal, da se je človek prestrašil njegovih velikih zob in njegovega divjega glasu.

V vasi je stanoval študent, ki je sviral gosli; dvakrat, trikrat je šel Frénce mimo njegovega stanovanja, se ustavil in poslušal dolgo, dolgo. —

Nekega dne je stopil k študentu in ga vprašal, če bi ga hotel učiti gosli; študent se mu je smejal, Frénce pa je šel in si kupil gosli in jih prinesel domov. Vse se mu je smejalo, ko je sedel na vratih senika in vlekel lok čez strune, da je cvililo in škripalo kakor stara vrata v rjavih tečajih.

Vselej, ko mu je bilo dovolj godbe, je zakopal gosli globoko v seno.

Na seniku je imel tudi staro skrinjo in nekaj raztrganih cap v njej. — Ker je navadno spravljal v skrinjo denar, jo je vedno zaklepal in skrival ključ po razpokah v zidu, da bi ga ne izgubil; a tudi po

špranjah in razpokah je pogosto skrival denar. — Če bi človek nevede tu ali tam pobrskal, bi se lahko zgodilo, da bi pričaral iz stene srebrn goldinar ali pa pest drobiža, zelenorjavega, polovico že brez vsake vrednosti in veljave.

* * *

Bilo je lepega poletnega jutra, ko se je vse zaselje treslo strahu in bojazni.

Frénce je besnel, ker mu je zmanjkal skoro ves denar, ki ga je imel skritega v seniku.

Pogostokrat je pregledal in preštel ves svoj denar, zato je vedel vedno do vinarja natanko, koliko si je že prihranil.

Tako je stopil tudi tistega jutra, brž ko se je zbudil, k skrinji in se začudil, ko je videl ključ v ključavnici, v skrinji pa vse cunje in coklje razbrskane in razmetane; pogledal je na dno, vzel kos za kosom v roke, preiskal vse žepe, vse pretresel in preobrnil — denarja ni bilo nikjer.

Zaprl je skrinjo, sedel nanjo, sklonil glavo med roke in se zamislil.

Pred osmimi dnevi, ko je bil zadnjič doma, je bil denar še v skrinji in skrinja zaklenjena in ključ skrit v špranji za kupom sena.

Vseh osem dni ga ni bilo doma, vseh osem dni ni videl svojega denarja, mislil pa je vsak večer nanj. Ko se je snoči vrnil, je bilo že pozno v noč; legel je truden in zaspal.

Spomnil se je, da je imel precej drobiža skritega po špranjah. Vstal je in stopal s trdim, težkim korakom, da se je stresal pôd pod njim. Preiskal je vse razpoke — niti četrte drobiža ni dobil.

Sedel je zopet na skrinjo in se zamislil in mislil dolgo, dolgo.

Potem pa je vstal in preiskal vse nanovo. Prevrgel je vse cunje, prebrskal vse špranje, privzdignil vse deske, pogledal za vsak tram pod streho, premetel cel kup sena, da so se kadile po skednju cele megle prahu, ki mu je polnil oči, nos in usta; senene bilke so se mu zapičile v lase, v brado, v vso obleko; šle so mu za vrat, za srajco na prsih; on ni občutil ne prahu, ne senenih drobov, ki so ga rezali živo v kožo.

Denarja ni bilo nikjer, in vendar ga je on pustil, ko je odšel. — Pri groznem spoznanju, ki ga je obšlo, je napol zbesnel. — Bil je že večkrat okraden.

Planil je s tako silo po lestvi, da se mu je zlomil predzadnji klin; telebnil je na ves obraz čez razdrapano, z gnojem potrošeno dvorišče; kakor je bil velik in neroden, je v hipu vstal in zrastel na kuhinjskih vratih.

Svakinja je pomivala na ognjišču posodo v črnem, umazanem škafu; s hrbtom proti vratom

obrnjena, je bila sklonjena nad škafo, zato ni brž opazila Frênceta.

„Kdo je vzel moj denar?“ — je zarjul med vratni.

Ko je slišala svakinja njegov glas in uzrla njegov divji pogled, njegov spačeni obraz in brado, s senom natrošeno, in ravnostake lase, se je prestrašila, da ji je od strahu padla na tla skleda, ki jo je držala v rokah, in se razletela na drobne kosčke. Nema in trda je stala pred njim, ki je polnil vsa vrata s svojo orjaško postavo.

„Kje je moj denar!“ je zarjul nanovo; stal je na pragu in v njem se je vse treslo od jeze in srda.

„Kakšen denar?“ se je oglasil brat, ki je stopil isti hip iz izbe.

„V seniku mi je zmanjkal denar!“

„Naših ni nihče vedel zanj, živa duša ga ni videla.“

Frênce je verjel, ker so mu domači samo enkrat vzeli denar in potem nikoli več.

„Kje pa je?“

„Vprašaj po vasi, je pač mogoče, da ga je pobral kakšen falot.“

Frênce ni nič odgovoril in ni zinil nobene besede; zažugal je s pestjo, se obrnil in stopil do sosedovih.

„Kje je Janez?“

Soseda je videla, da je Frênce jezen, zato se je bala za sina in se zlagala:

„Ga ni doma!“

Frênce pa je dobro vedel, da je Janez doma.

Stopil je v hlev in ga pograbil za vrat s pestjo, tršo in hujšo kot železna past. Telebnil je fanta na kup gnoja, da se je razkidal pod njima na vse strani, in mu pokleknil na prsi.

Tisti hip ga je zgrabilo od zadaj šest trdnih, močnih pesti in ga zagnalo skozi vrata. — Z vso silo se je sesedel na pot, z gnojnico polito; zbolelo ga je po vseh kosteh in pred očmi so mu zagorele velike, jasne zvezde.

Ozrl se je in videl brata, ki je stopil v hišo.

Nič ni pomislil, da so morali bratu tudi drugi pomagati, pozabil je na Janeza in na ukradeni denar; na vse je pozabil in mislil le na brata, ki ga je telebnil na cesto.

Pobral se je, sklonil se k nizkemu obcestnemu zidu in izrval iz njega velik kamen, težak, da se je moral upogniti vsled njegove teže; dvakrat, trikrat je sklonjenega hrbta z obema rokama zazibal kamen in ga spustil po zraku skozi okno.

V izbi na tleh so sedeli bratovi otroci okoli velike skleda, polne nadrobljene polente in kislega mleka, redkega kakor voda. — Z velikimi, lesenimi žlicami, mokrimi od mleka, so se tolkli po rokah in

po licih. Ko se je kateri sklonil, da bi zajel velik požirek, je priletel od leve ali od desne udarec in mu izbil žlico iz ust v skledo, da jo je moral dolgo časa iskati s privihanimi rokami po mleku med kosi polente.

Hipoma se je izpremenil njihov glasen smeh v krik strahu in groze.

Skozi okno je priletel na sredo med nje velik kamen. Mleko je brizgnilo na vse strani in poškrbilo otrokom z belimi kapljami umazane obraze in zakrpane srajce. Kamen je obležal na sredi izbe med črepinjami razbite skleda, v rumenem testu, z mlekom politim.

Otroci so zbežali vsi prestrašeni v kuhinjo k materi, kričali in jokali so na ves glas; mati, sama prestrašena, jih je mirila in tolažila; oče je preklinjal.

Frênceta ni nič brigalo, kam je priletel kamen, ali je kaj zadel, ali je koga ubil; niti pomislil ni na to.

Stopil je na skedenj in se kmalu vrnil z lesenimi cokljami, obešenimi čez levo ramo; nič se ni ozrl proti hiši, ko je izginil za voglom.

Prišel je k Serpičevim pod Goro in sedel v kot na klop. Gospodinja je bila sama v hiši, ko je vstopil. Nič ga ni vprašala, ker je videla, da je slabe volje, in on tudi ni izpregovoril, ampak tiho in mirno počakal, da mu je prinesla zajtrk. Coklje je spravil pod klop.

Ko se je najedel, je šel na dvorišče, se ozrl okoli, vzel sekiro in začel cepiti drva; udrihal je s tako silo, da so letela polena daleč naokoli — vse kokoši so z glasnim krikom in kokodakanjem zbežale z dvorišča.

Izmed tistih malo družin, kamor je hodil Frênce delat, je bila tudi Serpičeva.

Prišel je, kadar se je zmisil, ostal, dokler se mu je zljubilo, delal za tri, jedel za dva, plače je dobil za drobno, šestnajstletno dekle; zadovoljen je bil s tem in nič ni godrnjal, če so le znali prav in lepo občevati z njim; vsaka beseda je morala biti o pravem času in na pravem mestu, nobena odveč.

Pri Serpičevih so sedeli delavci na dvorišču okoli velike kamenite mize pri večerji.

Frênce je sedel na nizkem stolu v kotu sam zase; kolena visoko pod brado, med kolena skledo — je zajemal s polno žlico, da se mu je pri vsakem požirku polivalo od ust čez brado.

Mlad fant, ki je sedel na koncu mize blizu Frênceta, se je obrnil s polnim obrazom proti njemu, se škodoželjno in hudobno nasmehnil in vprašal:

„Frênce, pravijo, da so ti pobrali denar — kaj ti ga je mnogo zmanjkalo?“

Frênce je molčal.

„Pravijo, da ti ga je Janez pobral.“ — Dobro je vedel, da je Janez nedolžen, a ker je bil jezen

nanj, mu je privoščil Lolov srd, ki je vedel, da nikomur ne koristi.

„No, pa saj je storil prav, kaj bi norcu denar, saj mu ga miši snedo,“ je pristavil, proti delavcem obrnjen, a tako glasno, da ga je Frénce prav dobro slišal. Pogostokrat ga je dražil z norcem in denarjem, Frénce je potrpel, a nocoj mu je bilo kmalu dovolj.

Odložil je skledo, stopil k mizi, pograbil fanta za vrat in za prsi in ga v velikem poikrogu zagnal čez plot na travnik za dvorišče.

Glasna kletev je priletela s travnika, kmalu za tem se je pokazal fant za hišnim voglom in izginil v vas.

Frénce je sedel in večerjal mirno dalje, kakor bi se ne bilo nič zgodilo. — Gospodinja pa je dobro opazila, da vse vre v njem od jeze in srda, vedela je, da ne bo napačno tolmačil njenih besed, ker ji je bil vdan kakor šestleten otrok strogemu očetu. Izkušala ga je potolažiti.

„Morda pa si denar kam založil, ne smeš misliti, da so ti ga ravno ukradli.“

„On mi ga je ukradel!“

„Kdo?“

„Janez!“

„Saj ga pač nisi videl?“

„Pa slišal sem ga.“

„Slišal si ga? Pa kako? Kdaj?“

„Ponoči, pa sem mislil, da so miši.“

Nekateri so tiho zmajali z glavo in se zasmejali, dobro so vedeli, da bi si nihče ne drznil iskati Fréncetovega denarja, ko bi on spal zraven.

„In ti je že večkrat zmanjkal denar?“

„Večkrat!“

„In nič ne veš, kdo ga je pobral?“

„Janez!“

„Pa zakaj zmeraj Janez?“

„Zmeraj se mi smeje.“

„In domači ti niso nikoli vzeli?“

„Samo enkrat.“

„In si zmeraj dobro shranil?“

„Zmeraj!“

„Kam pa?“

„V skrinjo na dno in v zid za seno.“

„Pa naznani orožnikom, da ti zmanjkuje denar.“

Frénce jo je debelo pogledal.

Gospodinja je bila dobra žena; smilil se ji je revež, ki ga je sama hudobija ljudi naredila pol bolj neumnega, nego je bil.

Če ga ni nihče jezil, ni naredil nikomur žalega; dober je bil, rad je ubogal in rad postregel.

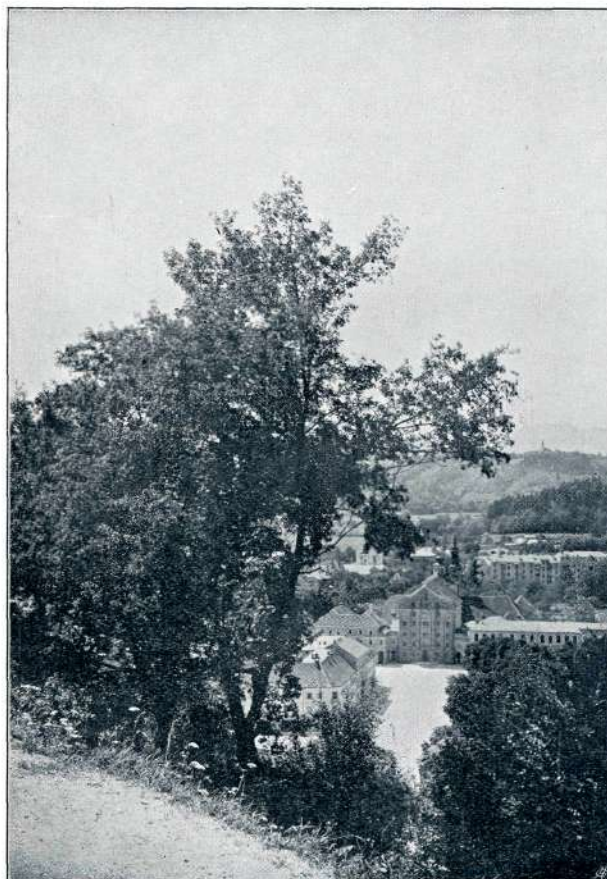
Privoščila mu je nedolžno veselje in žal ji je bilo tistih par borih vinarjev, ki jih je nečloveška hudobija uropala blaznemu revežu. Zdelo se ji je, da ne more biti človek, kdor najde v tem veselje in

zabavo, da pobere takemu, pomilovanja vrednemu bitju, vse, kar ima, in ga s tem razjezi do besnosti.

„Kaj, orožnikom?“

Čudno se je zdelo Fréncetu, da bi smel on govoriti z orožniki; bal se jih ravno ni, a vendar se jih je izogibal v velikem ovinku vedno, ko jih je imel srečati.

Nikoli ni mislil na to, da je na svetu pravica, ki si jo človek po potrebi lahko poišče. Bil je vaje trpeti, zato je tudi mirno prestal marsikaj; mislil je,

FOT. ANT. GREGOREC

MOTIV Z LJUBLJANSKEGA GRADU

da mora biti tako; le ko mu je bilo preveč, je s silo izbruhnilo — ker si ni znal poiskati pravice, si je poiskal zadoščenja.

„Orožnikom?“ — je ponovil in gledal gospodinjo.

Če bi mu bil kdo drugi to rekel, bi mu drago zaračunal take besede, gospodinji pa je bil slepo vdan, pribita je bila pri njem vsaka njena beseda, naj si bo opomin, prošnja ali nasvet. Dobro je vedel in čutil, da se ji smili in da mu hoče le dobro.

„Kaj pa; — povej jim, kako in kaj, oni že dobijo tatul!“

Frénce je vstal in hotel oditi.

„Kam pa hočeš sedaj! Nocoj ne opraviš nič, počakaj do jutri!“

Drugo jutro je odšel navsezgodaj na orožniško postajo; celo uro je moral čakati, da so vstali.

Orožniški postajevodja, ki je bil še malo časa v tistem kraju in ni še nič poznal Frénceta, je vse natanko izprašal.

Frénce se je čudil, da tak gospod — orožnik, tako prijazno govori z njim; zaupal mu je in mu vse odkrito pripovedoval.

„Za hip počakajte!“ — je rekel naposled postajevodja in odšel; kmalu se je vrnil z mladim orožnikom.

„Danes patrolirajte tam skozi in poizvejte vse natanko!“

Orožnik je pomignil Fréncetu in se zaničljivo nasmehnil. Frénce se ni niti zganil; šele ko mu je postajevodja rekel, da sedaj lahko gre, je Frénce vprašal:

„In moj denar?“

„Moramo prej izvedeti, če ga je res Janez vzel, potem ga že dobite. Sedaj pa idite z njim domov in povejte vse, kako je bilo.“

Frénce je naglo odšel skozi vrata in hodil po cesti daleč pred orožnikom.

Prišli so domov. — Janez se je izpričal kot pošten in verodostojen človek. Orožniku se je zdela taka preiskava neumna, poznal je Frénceta, vedel je, da je norec.

„Frénce, tebi se je samo sanjalo, da si imel v skrinji shranjen denar, ali so ti ga pa morda miši snedle!“ — se je smejal orožnik. Frénceta pa, ki je mislil, da je denar že gotov, je to tako ujezilo, da je planil proti njemu in zamahnil s svojo medvedjo taco. Orožnik je prebledel strahu, k njegovi sreči je Fréncetov brat prestregel udarec.

Frénce je pljunil, zažugal s pestjo in odšel iz izbe. Pred hišo je bilo polno radovednežev, nekateri so se mu na glas zasmejali, ko je stopil na vrata.

Kakor brž je uzrl Frénce med drugimi Janeza, je pograbil težak kamen in ga zagnal v gručo.

Nič ni meril, nič ni pazil in pogledal, kam je vrgel; obrnil se je za hišo in izginil; — odšel je zopet pod Goro k Serpičevim.

Vse je prestrašeno zakričalo; kamen je priletel staremu Jerneju v bok in mu strl kost.

Starček je zastokal in čez velo lice so se mu vsule solze, kakor lešniki debele. — Poklicali so moža, ki je znal uravnavati kosti; ko je prišel in videl, je takoj povedal, da ne more nič pomagati, — kost je strta, starček ostane do smrti hrom in pohabljen.

* * *

Občinski očetje so sklenili, da mora Frénce v norišnico.

Postajal je vedno bolj nevaren; to pa le radi tega, ker so ga ljudje neprestano jezili in dražili; vsakdo je mislil, da ima pravico norca suniti, zbsti ga s strupenim jezikom in zbežati. — V prejšnjih časih je Lola le redkokrat besnel, in še takrat ne brez vzroka.

In spravili so ga z zvijačo v norišnico. — Za vedno bi zaprl usta predrznežu, ki bi mu rekel:

„Pojdi, Frénce, te peljemo v norišnico!“

„Pojdi, Frénce, greva v mesto na cesarsko sodnijo, tam še velja pravica, tam ti povrnejo ves denar!“

Frénce je ubogal; za denar bi šel do konca sveta.

Ko sta prišla v mesto, ga je vozil brat iz ulice v ulico; nenadoma stopita dva moža k njima:

„V imenu postave — z nama!“

„Udari!“ je zaklical Frénce bratu.

Tisti hip pa je stopil k njima domači podžupan in prijazno rekel:

„Vdaj se, Frénce, in ne pretepaj se s cesarskimi možmi, če ne, te zapro, da ne boš videl belega dneva.“

„Če sva nedolžna, nama nihče ne sme delati krivice; kar ž njima idiva in povejva na cesarski sodniji, da sva prišla iskat pravice in denarja in da nisva naredila nič slabega.“

Tako je izkušal pregovoriti brat Frénceta in eden izmed mož, ki sta ju aretirala, je pripomnil: „Če sta nedolžna, vaju brž izpustimo in damo vajino pravico!“

Frénce se je vdal samo radi pravice in denarja.

Ko so prišli v norišnico in je brat odhajal, je brž spoznal, kje je; zarjul je in zažugal s pestjo:

„Ko se vrnem, vam že poplačam!“

Sčasom je postal popolnoma miren; tuintam so mu naložili delo, ki ga je dobro in prav izvršil.

Bilo je dan pred Vsemi svetimi.

Zunaj mesta so delali na polju, ki je bilo last norišnice, nekateri izmed bolj mirnih norcev. Frénce je kopal, da se je ves potil; dasiravno precej hladno, je delal golorok in razgaljenih prsi. Mahal je z vso silo in se zaganjal z vsem telesom, vsak zamah je spremljal z globokim, zategnjenim vzklikom.

Ko je Frénce delal, ni navadno nič mislil; tisti dan pa se je zbudilo v srcu, nejasno in nerazločno najprej, naposled se je razjasnilo kakor luč, ki počasi zagoreva in naposled jasno zažari.

Pustil je lopato, ogrnil jopič in šel; nadzornik ga ni brž opazil, drugi se niso niti zmenili zanj.

Ko je nadzornik zapazil, da manjka, ga ni bilo nikjer več.

Drugi dan je prišel nadzornik v vas in povpraševal po Frêncetu; nihče ni vedel zanj.

Ko so povedali županu, da je Lola zbežal iz norišnice, je rekel:

„Na mestno pokopališče naj ga gredo iskat, danes je tam njegov dan!“

A nadzornik je ta čas že odšel.

Ljudje so se tresli po vasi:

„Kaj bo, če pride in se maščuje, kakor je obljubil!“

* * *

Nič ne vem, kje je Frênce sedaj. Morda še vedno v norišnici — miren in tih, morda divja in besni; morda je zopet ušel pred tednom, morda včeraj ali danes in je prišel domov in razbil komu glavo, razdrobil kosti.

Poznam ga in nič bi se ga ne zbal, če bi ga srečal; nikoli mu nisem rekel zlê besede, nikoli me ni ošvignil z divjim pogledom.

Nič bi ga ne bilo treba zapirati v norišnico, če bi ne bilo na svetu hudobije — če bi bili vsi prijazni ž njim ali ga vsaj na miru pustili.

Kje stoji zapisano, da sme vsakdo oropati re-veža na duhu in premoženju! Kdaj in od koga je bila dana postava, da ima vsak otrok pravico zbsti ga s svojim strupenim jezikom!

Če ne bi čutil, naj bi bilo, a boli ga bolj kot marsikoga.

Pol njegove blaznosti, vso njegovo besnost, vso nesrečo, ki jo je že povzročil, s srto nogo starega Jerneja povrhu — vse ima na vesti hudobija ljudi.

Če vse to lahko in mirno opravičijo sami sebi in svoji vesti — čudni ljudje...

Meditacija ob nevihti.

Spisal Ksaver Meško.

Od vzhoda do zahoda, od juga do severa se je razprostrl mrak jeze božje. Polno je je vse nebo, vsa zemlja drhti pod njo.

Glej, tudi mi stojimo trepetajoči pred grozečim Tvojim obličjem, srditi Bog. Tudi mi drhtimo pred uničujočimi žarki razvnetega, nemilostnega Tvojega očesa; v prah se grudimo ob grmeči Tvoji govorici.

Ali nas uniči Tvoja roka v velikem in pravičnem srdu, o Gospod?

Smrtno tesno je našim srcem in plašnim našim dušam. Ker ali je ostala kdaj bilka, kjer je kosila Tvoja roka? Ali je paberkoval kdo, ko si otresal Ti grozde s trte življenja, da jih ožmeš v stiskalnici svoje jeze?

Če govoriš Ti, kdo naj odgovarja? Ko se srdiš, kdo naj obstoji pred bliskom Tvojega srda? Če uničuješ Ti, kdo naj oživlja?

A spomni se, o Gospod, prosimo v ponižnosti, da smo delo Tvojih rok, Tvoje ljudstvo, Tvoji otroci. Ali zmelje lončar z enim mahom v prah delo svojih rok? Ali pozabi mati svoje dete, na prsih vzgojeno v neskončni ljubezni?

In če bi pozabila mati, Ti, o Gospod, ne pozabiš! Sam si rekel in prisegel, da ne pozabiš.

Zato se usmili! Zaradi sebe, neskončno Resnični in Zvesti, ne zaradi nas, nevrednih! V Tvojo čast

bo to usmiljenje, neskončno Usmiljeni! Nam bo v svarilo in v živ vir hvaležnosti in ljubezni.

Nedolžne oči naših malih poglej, angelov, tako bližnjih očetovskemu Tvojemu srcu. Poglej, kako se ozirajo v grozeče Tvoje obličje plašni in proseči:

„Prizanesi!“

Čuj, nedolžne slavlke Tvoje, ptice-pevke se oglašajo. Skrile so se pred bliskom Tvoje jeze v svoje majhne domove v najgostejšem grmovju. Odtam prosijo plašno in drhteče:

„Prizanesi!“

Glej, na njivi šumi pšenica in čaka srpa. Iz ljubezni hrepeni po smrti, da ohrani življenje ljudem, Tvojim otrokom. Iz te ljubezni šumi in prosi:

„Prizanesi!“

Na Svoje oltarje se ozri, o Gospod! Čakajo daritve velikemu Tvojemu imenu v čast — kruha in vina. V tem nemem pričakovanju kličejo tudi oni:

„Prizanesi!“

Res, Ti si neskončno svet; mi pa smo Te žalili! Ti si neskončno pravičen, a mi smo Te zasmehovali! Zato priznavamo skrušeni: „Pravico imaš: Udari!“

A Ti si tudi neskončno prizanesljiv. Mi pa smo tako slabi in revni. Zato vpijemo iz globočine k Tebi in prosimo z velikim zaupanjem:

„Usmili se! Prizanesi... prizanesi...“

